

1.3.2022

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön suositus opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäjille koronavirusepidemian aikana

- Tämä suositus korvaa 22.12.2021 annetun suosituksen.

Lainsäädäntö ja toimivalta

Varhaiskasvatuslain (540/2018) 5 §:n mukaan kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Varhaiskasvatuslain 10 §:n mukaisesti varhaiskasvatusympäristön on oltava terveellinen ja turvallinen lapsen ikä, kehitys ja muut edellytykset huomioon ottaen. Toimitilojen ja toimintavälineiden on oltava terveellisiä ja turvallisia.

Perusopetuslain (628/1998) 4 §:n mukaan kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta. Perusopetuslain 29 §:n mukaisesti opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Tartuntatautilain (1227/2016) 6 §:n mukaisesti valtion viranomaisten ja asiantuntijalaitosten sekä kuntien ja kuntayhtymien on järjestelmällisesti torjuttava tartuntatauteja sekä varauduttava terveydenhuollon häiriötilanteisiin. Niiden on ryhdyttävä välittömiin toimiin saatuaan tiedon torjuntatoimia edellyttävän tartuntataudin esiintymisestä tai sellaisen vaarasta toimialueellaan.

Tartuntatautilain 8 §:n mukaisesti aluehallintovirasto sovittaa yhteen ja valvoo tartuntojen torjuntaa alueellaan. Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä ohjaa ja tukee kuntia ja sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköitä tartuntatautien torjunnassa, kehittää alueellisesti tartuntatautien diagnostiikkaa ja hoitoa sekä selvittää epidemioita yhdessä kuntien kanssa. Aluehallintovirasto ja sen toimialueen sairaanhoidopiirien kuntayhtymät tekevät yhteistyötä tartuntatautien torjunnassa. Aluehallintovirasto tekee tässä laissa säädetty hallinnolliset päätökset käyttäen hyväksi sairaanhoidopiirin kuntayhtymän, erityisvastuualueen ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntemusta.

Tartuntatautilain 9 §:n mukaisesti kunnan velvollisuutena on järjestää alueellaan tartuntatautien vastustamistyö osana kansanterveystyötä siten kuin kansanterveyslaissa (66/1972), terveydenhuoltolaissa (1326/2010) ja tartuntatautilaissa säädetään. Tartuntatautien vastustamistyöhön kuuluu tartuntatautien ehkäisy, varhaistoteaminen ja seuranta, epidemian selvittämiseksi tai torjumiseksi tarvittavat toimenpiteet sekä tartuntatautiin sairastuneen tai sairastuneeksi epäillyn tutkimus, hoito ja lääkinnällinen kuntoutus sekä hoitoon liittyvien infektioiden torjunta.

Tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaan kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi päättää toimialueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden, oppilaitosten, päiväkotien, asuntojen ja vastaavien tilojen sulkemisesta sekä yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien kieltämisestä, kun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty tartuntatauti on todettu tai sen esiintyminen on perustellusti odotettavissa. Edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämätön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavat päätökset silloin, kun ne ovat tarpeen usean kunnan alueella.

Tartuntatautilain velvoitteet koronavirusepidemian leviämisen estämiseksi

Tartuntatautilain väliaikaiset säännökset toimenpiteistä COVID-19 -epidemian ehkäisemiseksi (Laki tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta 1221/2021) ovat voimassa 30.6.2022 saakka.

Tartuntatautilain 58 c § velvoittaa myös varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestäjiä. Tartuntatautilain 58 c §:ssä säädetään toiminnassa noudatettavista koronavirustaudin leviämisen estämiseen tähtäävistä velvoitteista. Velvoitteet ovat suoraan lain nojalla voimassa eivätkä edellytä erillistä viranomaispäätöstä.

Pykälän mukaisia velvoitteita ovat:

- päiväkodissa ja koulussa toimivilla on mahdollisuus käsien puhdistamiseen;
- päiväkodissa ja koulussa toimiville annetaan riittävän etäisyyden ylläpitämistä, käsien puhdistamista ja muita vastaavia tartuntojen leviämistä estäviä käytänteitä koskevat toimintaohjeet;
- tilojen ja pintojen puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään sekä
- päiväkodissa ja koulussa toimivilla oleskelu järjestetään sillä tavoin väljästi, kuin se kyseisen toiminnan erityispiirteet huomioon ottaen on mahdollista ja mahdolliset asiakaspaikat sijoitetaan riittävän etäälle toisistaan.

Toimintaohjeet päiväkodissa ja koulussa toimiville voidaan antaa toimintaan parhaiten sopivalla tavalla esimerkiksi kuulutuksin, kirjallisina ohjeina, opastetauluina, käytöstä ohjaavina merkintöinä tiloissa tai muulla vastaavalla tehokkaalla tavalla.

Tartuntatautilain mukaan aluehallintovirasto ja kunta valvovat toimialueillaan 58 c §:n liittyvien velvollisuuksien ja rajoitusten sekä niitä koskevien päätösten noudattamista. Aluehallintovirasto ja kunta saavat tarkastaa valvomansa toimijan toiminnan sekä toiminnassa käytettävät tilat ja antaa määräyksen puutteiden ja epäkohtien korjaamisesta.

Varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestäjän tilojen hallinnasta vastaava vastaa ohjeistuksesta ja käsienpesumahdollisuudesta myös tilojen ilta- ja viikonloppukäytön osalta, jos kysymyksessä on järjestäjän järjestämä toiminta. Ohjeistusta tulee antaa riittävän etäisyyden ylläpitämisestä, käsien puhdistamista ja muista tartuntojen leviämistä estävistä käytänteistä. Jos kysymys on ulkopuolisen toiminnan järjestäjän vuokrasopimuksen mukaisesta toiminnasta, tartuntatautilain 58 c §:n mukaisten velvoitteiden toteuttamisesta voidaan sopia järjestäjän ja vuokralaisen kesken. Varsinainen toiminnan harjoittaja vastaa siitä, että velvoitteet on toimeenpantu asianmukaisesti.

Suosituksen tarkoitus

Tämän suosituksen tarkoitus on tukea kouluja ja varhaiskasvatuksen toimipaikkoja toteuttamaan koulunkäynti tai varhaiskasvatus koronaepidemian aikana siten, että se on turvallista lapsille ja henkilökunnalle. Suositusta noudattamalla voidaan hallita tartuntariskiä eli vähentää tartuntoja ja rajata mahdollisissa altistustilanteissa altistuneiden joukko mahdollisimman pieneksi. Toimintaa suunniteltaessa on tärkeää sovittaa yhteen lapsen etu ja oikeudet ja tartuntatautien torjunnan periaatteet.

Suosituksset turvalliseen koulunkäyntiin ja varhaiskasvatukseen

1. Kouluun tai varhaiskasvatukseen ei pitäisi tulla oireisena

Koronavirus aiheuttaa hengitystieinfektion, jonka oireita voivat olla mm. yskä, kurkkukipu, kuume, hengenahdistus, lihaskivut, vatsaoireet ja päänsärky. Kouluun tai varhaiskasvatukseen ei pitäisi tulla, jos on sairastumiseen viittaavia oireita.

Jos lapsi sairastuu varhaiskasvatuksessa tai koulupäivän aikana, oireinen lapsi siirretään erilliseen tilaan odottamaan huoltajaa aikuisen valvonnassa.

Kun huoltaja toteaa, että lapsella on infektio-oireita, lapsen ei tulisi mennä kouluun tai varhaiskasvatukseen. Tällaisissa tilanteissa toimitaan THL:n ohjeiden mukaan; ajantasainen ohjeistus löytyy [THL:n Lapset ja koronavirus –sivulta](#).

[THL: Koronaviruksen oireet ja hoito](#)

2. Riskiryhmään kuuluvat

Vaikea koronavirustauti on harvinainen lapsilla, eikä sen riski ole lisääntynyt terveillä, eikä valtaosalla niistä lapsista ja nuorista, joilla on jokin pitkäaikais-sairaus. Vaikean koronavirustaudin riskiryhmät on määritetty Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimesta. Huoltajien on tärkeää huolehtia riskiryhmään kuuluvien 5 vuotta täyttäneiden lasten rokotussuojasta kansallisen ohjeistuksen mukaisesti. Varhaiskasvatuksen ja koulun tapauskohtaisia järjestelyjä koskevassa päätöksenteossa voidaan hyödyntää lääkärin arviota.

Kouluissa tai varhaiskasvatuksessa työskentelevien osalta toimenpiteet perustuvat työnantajan tekemään riskinarvioon. Työterveyshuolto tukee työnantajaa riskinarviossa.

[Terveiden ja hyvinvoinnin laitos: 5-11v riskiryhmät](#)

[Terveiden ja hyvinvoinnin laitos: Vakavan koronavirustaudin riskiryhmät \(yli 12v\)](#)

[Terveiden ja hyvinvoinnin laitos: Rokotteet ja koronavirus](#)

3. Koronaviruksen tarttuminen

Koronavirus tarttuu ensisijaisesti pisaratartuntana, kun sairastunut esimerkiksi puhuu, yskii tai aivastaa. Koronavirus voi tarttua myös ilmajälitteisesti pienten aerosolien muodossa sisätiloissa, joissa on heikko ilmanvaihto. Koronavirukset eivät säily pitkiä aikoja tartuttavana pinnoilla vaihtelevissa lämpötiloissa.

On mahdollista, että virus tarttuu myös kosketuksen kautta. Tavaroiden välityksellä tapahtuvia tartuntoja ei ole todettu.

[Terveystieteiden tutkimuskeskus: Koronaviruksen tarttuminen ja siltä suojautuminen](#)

4. Tarpeettomia fyysisiä kontakteja tulisi välttää

Päiväkodeissa ja kouluissa tulee noudattaa tartuntatautilain säännöksiä etäisyyden ylläpitämisestä (58 c§). Varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestäjä sekä kunnan tartuntataudeista vastaava yksikkö ohjeistavat tarvittaessa tarkemmin käytännön toimenpiteissä. Kunta määrittelee tilanteeseensa sopivat käytännöt ja ohjeistaa perheitä toimimaan niiden mukaisesti. Tartuntatautilain 58 c §:n mukaista väljyyttä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi seuraavilla alueellisesti ja paikallisesti päätettävillä toimenpiteillä:

- Kiinnitetään huomiota väljyyteen ja hygieniaan sekä pyritään tarvittaessa porrastamaan opetusta kouluissa mahdollisuuksien mukaan sekä tarvittaessa pitämään varhaiskasvatus- ja opetusryhmät erillään. Myös varhaiskasvatuksen henkilöstön tulisi toimia mahdollisimman paljon saman lapsiryhmän kanssa.
- Toimintaa rytmittämällä ja porrastamalla sekä ulkotiloja hyödyntämällä pyritään siihen, että samassa tilassa on mahdollisimman vähän henkilöitä.
- Ruokasalia voi käyttää porrastetusti. Hygieniasta huolehditaan tartuntatautilain 58 c §:n edellyttämällä tavalla ruuanvalmistuksen ja -jakelun sekä syömisen aikana.
- Isoja yhteistilaisuuksia järjestettäessä huomioidaan väljyys- ja hygieniehtejät. Aluehallintoviraston mukaan päiväkotien ja koulujen järjestämät juhlat ja päättäjäistilaisuudet ovat yleisötilaisuuksia, jos tilaisuuteen osallistuu muita kuin henkilökuntaa ja lapsia tai oppilaita, kuten esimerkiksi huoltajia. Yleisötilaisuuksissa tulee noudattaa paikallisia ja alueellisia määräyksiä. Päiväkotien ja koulujen opetustoimintaan ja muuhun lakisääteiseen toimintaan ei lähtökohtaisesti sovelleta yleisiä kokoontumisrajoituksia.
- THL:n kansallinen maskisuositus ei koske varhaiskasvatus- ja opetussektoria, joten alueelliset ja paikalliset viranomaiset voivat epidemiatilanne huomioiden antaa omia, kansallista suositusta täydentäviä suosituksiaan. Tarkemmat suositukset maskinkäytöstä voivat siksi vaihdella alueittain.
- Muiden kuin lasten sekä koulun ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan oleskelu koulun tai varhaiskasvatuksen alueella on mahdollista tartuntatautilain mukaiset hygieniavaatimukset huomioiden. Vastaavalla tavalla järjestetään myös lapsen ja perheen mahdollisuus tutustua koulun tai varhaiskasvatuksen toimintaan.

- Henkilökunnan kokoontumisia voidaan järjestää ja henkilöstön siirtyminen toimipaikasta toiseen on mahdollista epidemiatilanne ja tartuntatautilain mukaiset hygieniavaatimukset huomioiden. Kokoontumisissa voidaan edelleen hyödyntää etäyhteyksiä.
- Hygienian tehostamisesta ja etäisyyksien ylläpitämisestä huolimatta on tärkeää huolehtia, että lapsi saa tarvitsemansa läheisyyden, turvan ja vuorovaikutuksen.
- Ryhmäkokoja ja henkilöstömitoitusta koskeva sääntely on voimassa varhaiskasvatusta ja perusopetusta koskevan lainsäädännön mukaisesti.

[Työterveyslaitoksen ohje työntekijälle](#)

5. Hyvä käsi- ja yskimishygienia estää tartuntoja

Oikein toteutettu yskimis- ja käsihygienia estää tartuntoja.

- Käsien pesua suositellaan kouluun tai varhaiskasvatukseen tullessa, ennen ruokailua, aina ulkoa sisälle tullessa, sekä aina aivastamisen tai yskimisen jälkeen, tai kun kädet ovat näkyvästi likaiset. Kädet kuivataan huolellisesti puhtaaseen, kuivaan pyyhkeeseen. Tämä voi olla joko kertakäyttöinen paperipyyhe tai ns. rullakäsipyyhe, jossa puhdas ja likainen osa eivät ole kosketuksissa toisiinsa.
- Jos käsienpesu ei ole mahdollista, voidaan käyttää käsihuuhdetta. Käsihuuhdetta tulisi olla helposti saatavilla. Lasten käsihuuhteen käyttö tapahtuu aina aikuisen valvonnassa.
- Aivastamisen tai yskimisen yhteydessä suun eteen laitetaan kertakäyttöinen nenäliina, joka heitetään roskiin heti käytön jälkeen. Jos nenäliinaa ei ole saatavilla, suojataan suu kynnärtaipeella. Kädet pestään tämän jälkeen.

[Terveiden ja hyvinvoinnin laitos: Käsienpesu ja yskiminen](#)

6. Siivous ja ilmanvaihto

Tartuntatautilain 58 c §:n mukaisesti tilojen ja pintojen puhdistamista tehostetaan sen lisäksi, mitä muualla kyseisen toiminnan osalta puhdistamisesta säädetään. Siivouksessa käytetään heikosti emäksistä yleispuhdistusainetta. Saniiteetitiloissa voi siivousta tehostaa käyttämällä desinfiointiainetta. Siivouksessa tulisi noudattaa Työterveyslaitoksen siivousohjeita.

THL:n erillinen ohjeistus ilmanvaihdosta tulisi huomioida varhaiskasvatuksen ja koulujen tilojen käytössä.

Oikeuskansleri on terveysturvallisuusohjeiden noudattamista ja seurantaan lapsen oikeuksien näkökulmasta koskevassa ratkaisussaan 3.2.2022 (OKV

2733/70/2021) katsonut, että tartuntariskien välttämiseksi koulutuksen järjestäjien tulisi toimia laajassa yhteistyössä eri alojen asiantuntijoiden kanssa erityisesti ilmanvaihtoon ja sisäilman laatuun, mutta myös tilojen väljyyteen ja kuljetuksiin liittyvissä järjestelyissä. Käytännössä ilmanvaihtoon ja sisäilman laatuun liittyvissä järjestelyissä yhteistyötä tulisi tehdä teknisten asiantuntijoiden kanssa ja koulukuljetuksissa kuljetuksen järjestäjien kanssa. Väljyyteen liittyvissä järjestelyissä tulisi lisäksi tehdä yhteistyötä kaikkien tiloja käyttävien toimijoiden kanssa.

- Kosketuspinnat, kuten ovenkahvat, käsinojat, pulpetit ja pöydät, valokatkaisijat ja hanat tulisi pyyhkiä vähintään päivittäin, mielellään kahdesti päivässä.
- Yhteiskäytössä olevien työvälineiden, kuten näppäimistöjen, tablettien tai askartelutarvikkeiden (sakset ym.) puhdistamista käyttäjien välillä sekä lujen säännöllistä puhdistamista suositellaan.

[Terveysten ja hyvinvoinnin laitos: Ilmanvaihdosta on annettu erillinen ohjeistus](#)

[Työterveyslaitos: Ohje siivoukseen](#)

[Oikeuskansleri: Terveysturvallisuusohjeet kouluissa koronavirusepidemian aikana](#)

7. Jos koulussa tai varhaiskasvatuksessa todetaan korona-altistumistilanne

Kansallisen strategian mukaan jäljityksessä keskitytään tilanteisiin, joissa on laaja leviämiskorkeus, ja tartunnanjäljityksen ruuhkautuessa tulee ensisijaisesti jäljittää korkean tartuntariskin altistumistilanteet. Varhaiskasvatuksessa tai koulussa tapahtuneet altistumiset eivät tyypillisesti ole korkean riskin tilanteita.

Testauksen ja jäljityksen toteuttamisessa noudatetaan ensisijaisesti paikallisia tai alueellisia ohjeita.

[Terveysten ja hyvinvoinninlaitos: Ohje korona-altistumistilanteisiin varhaiskasvatuksessa, koulussa ja oppilaitoksissa](#)